

ЛОГІКА

Вступ

Програму вивчення вибіркової дисципліни «Логіка» складено відповідно до освітньо-професійної програми Менеджмент підприємства спеціальності 073 Менеджмент.

Предметом вивчення дисципліни є раціональні висновки людей з точки зору їх структури.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Логіка» – вибіркова професійної підготовки, тісно пов'язана з дисциплінами «Філософія», «Конфліктологія» та ін.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Логіка» є формування теоретичної та методологічної бази для розвитку і вдосконалення логічної культури та інтелектуальних навичок здобувачів вищої освіти, підвищення рівня усвідомленості раціонального, логіко-вербального представлення професійних знань, забезпечення ефективним логічним інструментарієм для розв'язування професійних завдань практичного характеру, а також формування комплексу практичних знань і навичок по його застосуванню.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Логіка» є одержання необхідних знань з теорії та практики логічного аналізу професійних текстів і норм; виявлення та аналізу їх структурних елементів – понять, висловлювань, висновків; застосування логічних методів для аналізу професійних ситуацій.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані наступні **компетентності:**

загальні:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-економічними явищами та процесами.

Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

Здатність до адаптації, креативності, генерування ідей та дій у новій ситуації.

1.4. Програмні результати навчання:

Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.

Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години / 3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Логіка як наука

Визначення логічної науки. Вивід як логічний об'єкт. Структура виводу: засновки, висновок. Правильний вивід. Неправильний вивід. Софізми. Паралогізми. Висловлювання. Поняття. Логічна форма логічних об'єктів. Метод формалізації. Основні логічні закони правильних висновків. Закон тотожності. Закон логічної несуперечності. Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави. Мова логіки як знакова інформаційна система. Природні мови. Штучні мови. Формула. Логічні змінні. Логічні константи. Квантори. Квантор загальності. Квантор існування. Об'єктна мова. Метамова. Логічні парадокси. Традиційна логіка. Сучасна логіка. Класична логіка. Некласична логіка.

Тема 2. Поняття як логічний об'єкт

Загальна характеристика понять. Структура поняття. Зміст та обсяг понять. Класифікація понять за обсягом: нульові, одиничні, загальні поняття. Класифікації понять за змістом: ствердні та заперечні, конкретні та абстрактні, безвідносні та співвідносні поняття. Закон оберненого відношення між змістом та обсягом понять. Типи відношень між поняттями. Порівнянні та непорівнянні поняття. Сумісні та несумісні поняття. Відношення тотожності, перетину, підпорядкування між сумісними поняттями. Відношення співпідпорядкування, контрарності, контрадикторності між несумісними поняттями.

Відношення між економічними поняттями. Алгебра понять. Додавання понять. Множення понять. Операція заперечення понять. Логічні операції узагальнення та обмеження понять. Логічна операції визначення (дефініції) понять. Структура визначення. Дефінієндум і дефінієнс. Явні визначення. Види явних визначень. Визначення через рід та видову ознаку: атрибутивно-реляційні, генетичні, операційні. Визначення через простий перелік. Визначення через відношення до протилежності. Неявні визначення. Контекстуальні визначення. Остенсивні визначення. Прості контекстуальні визначення. Індуктивні визначення. Аксиоматичні визначення. Правила логічної операції визначення понять. Прийоми, подібні до дефініції понять. Логічний поділ понять. Структура логічного поділу понять: подільне поняття, члени поділу, основа поділу. Види поділу понять: поділ за видозміною основи, дихотомічний поділ. Класифікація. Види класифікації: природна класифікація, штучна класифікація. Правила логічного поділу понять. Операції, схожі на логічний поділ понять.

Тема 3. Аналітика висловлювань

Висловлювання як логічний об'єкт. Логічні значення висловлювань. Істинні та хибні висловлювання. Структура висловлювання: суб'єкт, предикат, зв'язка. Прості висловлювання. Складні висловлювання. Висловлювання та речення. Класифікація простих висловлювань за змістом предикату. Класифікація простих висловлювань за модальністю. Класифікація простих висловлювань за кількістю. Класифікація простих висловлювань за якістю зв'язки. Об'єднана класифікація простих висловлювань. Типи відношень між простими висловлюваннями. Логічний квадрат. Загальна характеристика логіки висловлювань. Алфавіт логіки висловлювань. Визначення формули. Табличне визначення логічних операторів. Таблиця істинності. Заперечення. Єднальні висловлювання. Кон'юнкція. Розподільні висловлювання. Диз'юнкція. Ексклюзія. Контраваленція. Типи логічних умов: необхідна, достатня, необхідна та достатня умова. Імплікація. Відношення логічного слідування між висловлюваннями. Реплікація. Еквіваленція. Класифікація формул логіки висловлювань. Виконувані та невиконувані формули логіки висловлювань. Види виконуваних формул: логічні закони, нейтральні формули.

Тема 4. Аналітика виводів

Типології виводів. Дедуктивні виводи. Дедуктивні виводи з простих висловлювань. Безпосередні та опосередковані виводи. Типи безпосередніх виводів: обернення, перетворення, протиставлення предикату. Прості категоричні силлогізми. Терміни категоричного силлогізму. Аксиома категоричного силлогізму. Правила категоричного силлогізму щодо розподіленості термінів. Правила категоричного силлогізму щодо якості висловлювань. Правила категоричного силлогізму щодо кількості висловлювань. Фігури та модуси категоричного силлогізму. I фігура категоричного силлогізму. II фігура категоричного силлогізму. III фігура категоричного силлогізму. IV фігура категоричного силлогізму. Дедуктивні виводи зі складних висловлювань. Суто умовні виводи. Умовно-категоричні виводи. Розділово-категоричні виводи. Умовно-розділові виводи. Дилеми. Доведення. Недедуктивні виводи та їх види. Індуктивні виводи. Види індуктивних виводів. Повна індукція. Неповна індукція. Види неповної індукції. Індукція через простий перелік. Наукова індукція. Математична індукція. Методи встановлення причинних зв'язків між явищами: метод єдиної подібності, метод єдиної відмінності, об'єднаний метод подібності та відмінності, метод супровідних змін, метод остачі. Виводи за аналогією. Структура виводу за аналогією: оригінал аналогії, суб'єкт аналогії, ознака, що переноситься, основа аналогії. Аналогія властивостей. Аналогія відношень.

3. Рекомендована література

1. Жеребкін В. Є. Логіка : підручник / В. Є. Жеребкін. – К. : Т-во «Знання», 2002. – 255 с.
2. Ивин А. А. Логика для юристов : учебное пособие / А. А. Ивин. – М. : Гардарики, 2004. – 288 с.

3. Ивлев Ю.В. Логика : учебник / Ю. В. Ивлев. – М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2004. – 288 с.
4. Конверский А. Е. Логика традиционная и современная : учебное пособие / А. Е. Конверский. – М. : Идея-Пресс, 2010. – 380 с.
5. Логіка : підручник для студентів вищих навчальних закладів / В. Д. Титов, С. Д. Цалін, О. П. Невельська-Гордеева та ін.; за заг. ред. проф. В. Д. Титова. – Х. : Право, 2005. – 208 с.
6. Математическая логика : учебное пособие / Л. А. Латотин, Ю. А. Макаренков, В. В. Николаева, А. А. Столяр; под общ. ред. А. А. Стояра. – Мн. : Высшая школа, 1991. – 269 с.
7. Тофтул М. Г. Логіка : посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. Г. Тофтул. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002. – 368 с.
8. Хоменко І. В. Логіка для юристів : підручник / І. В. Хоменко. – К. : Юрінком Інтер. – 2001. – 224 с.
9. Шенгерій Л.М. Логіка : навчальний посібник / Л.М. Шенгерій. – Полтава : РВВ ПДАА, 2011. – 208 с.
10. Шенгерій Л.М. Логіка : навчальний посібник / Л.М. Шенгерій, А. В. Антоненко. – Полтава : РВВ ПДАА, 2013. – 104 с.
11. Ивлев Ю. В. Логика : сборник упражнений : учеб. пособие / Юрий Васильевич Ивлев. – М. : Дело, 2002. – 248 с.
12. Мельников В. Н. Логические задачи / В. Н. Мельников. – Киев-Одесса : Высшая школа, 1989. – 344 с.
13. Упражнения по логике : учеб. пособие / Т. А. Башилова, Г. А. Орлов, Н. И. Фокина и др.; под ред. В. И. Кириллова. – М. : Высшая школа, 1990. – 159 с.
14. Хоменко І. В. Логіка в задачах : підручник / І. В. Хоменко. – К. : Четверта хвиля. – 1998. – 283 с.
15. Новая философская энциклопедия : В 4 т. / Ин-т философии РАН, нац. общ.-науч. фонд ; научно-ред совет : предс. В. С. Степин ; заместители предс. : А. А. Гусейнов, Г. Ю. Семигин ; уч. секр. А. П. Огурцов. – М. : Мысль, 2001. – Т. 2. – 2001. – 1085 с.
16. Філософський енциклопедичний словник. – К. : Абрис, 2002. – 872 с.

Укладач: Шенгерій Л. М., доктор філософських наук, професор, професор кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін